

Prikaz zlikovaca u filmovima Quentina Tarantina

Mikolčić, Antun

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:440022>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ
KULTURA, MEDIJI I MENADŽMENT

ANTUN MIKOLČIĆ

**PRIKAZ ZLIKOVACA U FILMOVIMA QUENTINA
TARANTINA**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR:

Izv. prof. dr. sc. Katarina Žeravica

Osijek, 2023.

SAŽETAK

U ovom završnom radu obrađuje se tema prikaza likova zlikovaca i antagonista poznatog američkog redatelja Quentina Tarantina. Riječ je o zlikovcima iz filmova *Psi iz rezervoara* (1992), *Kill Bill* (2003, 2004) te *Nemilosrdni gadovi* (2009). Prvi analiziran zlikovac je Mr. Blonde; iznimno brutalni sadist kriminalac, zatim lijepa antagonistica Elle Driver te nacistički pukovnik Hans Landa. Rad se sastoji od četiriju glavnih poglavlja: *Uvod*, *Biografija Quentina Tarantina*, *Analiza likova* i *Zaključak* te pripadajućih im potpoglavlja. U *Uvodu* ovog rada, predstavlja se sama tema kao i dijelovi rada te se navode kriteriji prema kojima su odabrani filmovi i analizirani likovi – antagonisti. *Biografija Quentina Tarantina* donosi kratak prikaz njegovog života i najvažnijih poetskih i estetskih odrednica njegovog rada. Poglavlje *Analiza likova* podijeljeno je na tri potpoglavlja naslovljenih imenima analiziranih antagonista. Svako potpoglavlje podijeljeno je u tri dijela: opis lika, evolucija zloće te odnos s likovima i profil lika. Posljednje poglavlje, *Zaključak*, predstavlja završni dio rada u kojemu se zaključuje analiza navedenih zlikovaca. Cilj ovog rada je detaljni prikaz psihograma zlikovaca, njihovih postupaka, motivacije iza njihovog djelovanja kao i prikaz njihovog odnosa prema drugim likovima u filmovima u kojima se pojavljuju. Metode istraživanja koje će se koristiti su metoda deskripcije te analitička i komparativna metoda.

Ključne riječi: Elle Driver, Hans Landa, Mr. Blonde, Quentin Tarantino, zlikovci

ABSTRACT

In this final paper, the theme of the portrayal of villains and antagonists by the famous American director Quentin Tarantino is discussed. These are the villains from the films *Reservoir Dogs* (1992), *Kill Bill* (2003, 2004) and *Inglorious Basterds* (2009). The first analyzed villain is Mr. Blonde; the extremely brutal and sadistic criminal, then the beautiful antagonist Elle Driver and the Nazi colonel Hans Landa. The paper consists of four main chapters: Introduction, Biography of Quentin Tarantino, Character Analysis and Conclusion, and their corresponding subchapters. In the introduction of this work, the topic itself is presented in the same manner as parts of the work, and the criteria according to the films which were selected and the characters - antagonists - that were analyzed. The biography of Quentin Tarantino provides a brief account of his life and the most important poetic and aesthetic determinants of his work. The Character Analysis chapter is divided into three subsections of sections titled with the names of the analyzed antagonists. Each sub-chapter is further divided into three parts: character description, evolution of villainy, and character relationship and character profile. The last chapter, Conclusion presents that the aim of this paper is a detailed presentation of the psychogram of the villains, their actions, the motivation behind their actions, as well as a presentation of their relationship to other characters in the films in which they appear. The research methods that will be used are the description method, the analytical method and the comparative method.

Keywords: Quentin Tarantino, villains, Mr. Blonde, Elle Driver, Hans Landa

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni
pod naslovom _____

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Biografija Quentina Tarantina.....	8
3. Analiza likova	11
3.3. Vic Vega; Mr. Blonde (<i>Psi iz rezervoara</i>)	11
3.3.1. Opis lika.....	11
3.3.2. Analiza evolucije zloće	12
3.3.3. Odnos s likovima i profil lika	15
3.4. Elle Driver; California Mountain Snake (<i>Kill Bill vol.1. & vol. 2.</i>)	16
3.4.1. Opis lika.....	16
3.4.2. Vizualni identitet lika.....	17
3.4.3. Odnos s likom Beatrix Kiddo i profil lika	19
3.5. Hans Landa (<i>Nemilosrdni gadovi</i>).....	21
3.5.1. Opis lika.....	21
3.5.2. Evolucija zloće.....	22
3.5.3. Odnos s likovima i profil lika	24
4. Zaključak.....	25
5. Literatura	26
6. Prilozi	28

1. Uvod

Likovi zlikovaca i antagonista među najpoznatijim su likovima u mnogim popularnim djelima svjetske kinematografije. Tako su, primjerice, jezivost Hannibala Lectera, Jokerova želja za stvaranjem kaosa te zloćudni osmijeh Normana Batesa prve asocijacije na spomen likova antagonista iz kulturnih filmova kao što su *Kad jaganjci utihnu* (1991), *Vitez tame* (2008) i *Psiho* (1960). Zlikovci ili antagonisti likovi potpuno su suprotni heroju ili protagonistu. Njihove želje i njihovi motivi različiti su od želja i motiva protagonista. Antagonisti čine sve da onemoguće herojima dosegnuti svoje ciljeve. Elementi zla, kaosa i ludila ih udaljavaju od toga da budu shvaćeni te dovode do osjećaja neugode i prestrašenosti gledatelja. "Jokera se bojim više od svega"¹, izjavio je redatelj *Viteza tame*, Christopher Nolan u isječku videa kanala SlashFilm. Jedan od najvećih filmskih redatelja današnjice, Quentin Tarantino, koji svojim filmskim ostvarenjima plijeni pozornost javnosti i kritike također stvara pamtljive zlikovce, npr. Hansa Landu (*Nemilosrdni gadovi*) koji svoje mjesto redovito nalazi na brojnim top ljestvicama najboljih filmskih zlikovaca. Tarantinovi zlikovci likovi su koji fizički ne izgledaju kao opasni ljudi; tu opasnost koju posjeduju skrivaju u sebi. U većini Tarantinovih filmova oni se ponašaju kao ljubazni, dragi i simpatični ljudi. Neočekivana promjena ponašanja zlikovaca, izazvana neki događajem u filmu, izaziva osjećaj iznenađenja gledatelja. Također, vrhunski glumci odlično su odglumili, što daje dodatan razlog da ti likovi budu pamtljivi. U radu će biti riječ o razradi zlikovaca, odnosno antagonista iz Tarantinovog filmskog repertoara. Izdvojena su tri vrlo poznata filma te zlikovci iz tih filmova: *Psi iz rezervoara* (1992) i zlikovac Mr. Blonde, *Kill Bill* (2003, 2004) i antagonistica Elle Driver te *Nemilosrdni gadovi* (2009) i zlikovac Hans Landa. Odabir ovih filmova na temelju kojih će se prikazati i analizirati likovi zlikovaca, nije bio jednostavan odabir. Quentin Tarantino snimio je devet filmova koji se službeno ubrajaju u njegovu filmografiju, a najveća poteškoća u odabiru najboljih filmova i likova za ovu temu jest činjenica da je većinu njegovih filmova iznimno prepoznala struka, što se jasno potkrjepljuje brojnim filmskim nominacijama, medijima i kritikama te se u svakome od njih može pronaći dobro portretiran, scenaristički i glumački, lik zlikovca.

¹ <https://www.thedigitalfix.com/dcu/joker-scares-Christopher-Nolan#:~:text=In%20a%20new%20book%2C%20Christopher%20Nolan%3A%20The%20Iconic%20Filmmaker%20and,than%20anything%2C%E2%80%9D%20Nolan%20says.> – zadnji pristup 17.7.2023.

Odabrani filmovi i likovi kronološki su predstavljeni u drugom poglavlju *Analiza likova*, odnosno datumom izlaska filma. Prikazi antagonista razrađeni su raznovrsnom metodologijom koja se uglavnom odnosi na metodu deskripcije. Ta metoda je proces opisivanja ili očitavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza.² Njome će se razraditi fizički i unutarnji opisi likova. U radu se koristi analitička metoda koja je metoda znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti kroz raščlanjivanje složenih problema da bi se kroz tu metodu našlo što jednostavnije rješenje. Tom metodom detaljno se secira i razrađuje porijeklo zloće i ostalih filmskih utjecaja na tog specifičnog lika u fokusu (što je izrazito bitan aspekt te izvor referenci za kreativca poput Tarantina). Poslije se teorijski okvir odabranog lika upotpunjuje analizom komparativnom metodom i njome će se dodatno objasniti izvor inspiracije za odabranog lika te će se ujedno na tim primjerima pokazati kako Quentin Tarantino vješto povezuje elemente iz filmskih ostvarenja koja su ostvarila veliki utjecaj na njega. Na koncu cjelokupnih analiza, objedinjuje se profil lika zlikovca i daje se konačni komentar o zlikovcu. Izdvojeni zlikovci: Vic Vega ili Mr. Blonde (iz *Psi iz rezervoara*), Elle Driver (iz *Kill Bill vol.1 i vol.2*) te posljednje, Hans Landa (iz *Nemilosrdnih gadova*). Kriterij odabranih likova i filmova temeljen je na broju nagrada, nominacija, zarade i utjecaju koji je određeni zlikovac ostavio na publiku. Primjerice, virtualni portal *Medium* objavio je članak "Why Hans Landa from *Inglourious Basterds* is The Greatest Villain" (2022) gdje se ukratko, ali dovoljno jasno razlaže zašto je za suvremenu publiku upravo taj antiheroj predvodnik modernih zlikovaca na velikom ekranu. Dakle, ne radi se o kriterijima postavljenih na skalu jačine brutalnosti i eksplicitnog nasilja, već po stupnjevanju jačine karaktera koji hrani zlo. Mr. Blonde iz *Psi iz rezervoara* se jasno ocrtava kao glavni negativac i sadistički antiheroj cjelokupne priče i prikazuje kao zastrašujući lik prema publici, upravo zato što odabire nasumičnu policijsku žrtvu koja bi mogla biti zapravo bilo tko "od nas". Scena iz navedenog filma, gdje Mr. Blonde psihički i fizički ozljeđuje policijskog činovnika, postavljena je kao "vrhunac nasilne performativnosti te je možda najcitiraniji trenutak nasilja u cijeloj američkoj kinematografiji 1990-ih." (Grønstad, 2008: 167) Nadalje, izdvajanje antagonistice Elle Driver (Daryl Hannah) iz mora savršeno osmišljenih i razrađenih zlikovaca u duologiji *Kill Bill*, nije toliko bilo očito i jasno izabiranje poput onog u prijašnjem primjeru. Ona se našla u velikoj konkurenciji koja je cjelokupan *Deadly Viper Assassination Squad* grupa u kojemu se proslavila kao profesionalna ubojica. U njoj su bili odlično, individualno i timski, organizirani plaćenici koji su se unutar grupe, ali i nakon njenog djelovanja proslavili kao

² https://www.unizd.hr/portals/4/nastavni_mat/1_godina/metodologija/metode_znanstvenih_istrazivanja.pdf - zadnji pristup- 24.7.2023.

predvodnici vlastitih zločinačkih organizacija. No, *California Mountain Snake* (njeno kodno ime) iskazala se kao još grublja i okrutnija persona od ostatka. Ona ostaje vjerna svom gospodaru i ljubavniku Billu te zbog njega i za njega čini strateško i plansko zlo. Elle je žena koja ne odustaje dok ne dođe do cilja kojeg si je postavila. Neki zlikovci zlo čine na okrutne načine, kao što je npr. rezanje uha koje čini Mr. Blonde, dok ih Elle poput zmije (*California Mountain Snake*) čini na načine koji se mogu opisati kao otrovni i prevrtljivi i ne zahtijevaju puno truda. Njeno korištenje otrova čini ju drukčijom od ostalih članova *Deadly Viper Assassination Squa*. Svi ostali članovi pokušavaju Beatrix eliminirati borbom prsa o prsa, dok je Elle to pokušala učiniti otrovom. *Psi iz rezervoara* Tarantinov je debi u snimanju dugometražnih filmova koji mu je postavio temelje za izradu sljedećih uspješnica kao što su već navedeni *Kill Bill* i *Nemilosrdni gadovi*. *Psi iz rezervoara* nalazi se na drugom mjestu na listi "50 najboljih nezavisnih filmova svih vremena" po izboru britanskog filmskog časopisa *Empire*.³ *Kill Bill* film je o osveti koji se pojavio u kinima nakon što je Tarantino sebe postavio među najbolje svjetske filmaše. Kritike i publika ga smatraju uspješnim, dobio je pet nominacija za nagradu BAFTA (Britanska akademija), no ipak nije bio toliko uspješan američkoj Akademiji, stoga film nije bio nominiran za Oscara. Dok *Kill Bill* nije uspio u tome da bude nominiran za Oscara, *Nemilosrdni gadovi* bio je više nego uspješan u namjeri da uhvati pažnju Akademije pa je uslijedilo osam nominacija, od kojih je Tarantino dobio dvije (za najboljeg redatelja i za najbolji scenarij), a Christoph Waltz koji je utjelovio lukavog Hansa Landu, dobio je Oscara za najboljeg glumca u sporednoj ulozi.

³ <https://www.empireonline.com/movies/features/50-greatest-american-indies/>- zadnji pristup 25.8. 2023.

2. Biografija Quentina Tarantina

Quentin Tarantino rođen je 27. ožujka 1963. u Knoxvilleu, Tennessee. On je jedino dijete Connie McHugh, koja je podrijetlom Cherokee i Irkinja, i glumca Tonyja Tarantina, koji je napustio obitelj prije Quentinova rođenja. Tarantino je već od malih nogu razvijao fascinaciju filmovima. Kao dijete, obožavao je gledati kung fu filmove, stoga ne čudi što su Tarantinovi prvi filmovi koji su se pojavili u kinima bili filmovi o borilačkim vještinama. Na gostovanju u podcastu zvanom *Full Cinema Podcast*, Tarantino je izjavio da ga je "trailer" za film *Šaka broj jedan* (1972)⁴ uveo u svijet akcijskih filmova. Također je kao dijete gledao i horore. Njegov omiljeni film u djetinjstvu bio je *Abbott i Costello upoznaju Frankensteina* iz 1948., film u kojem su se miješali elementi humora i smrti. Likovi iz filma susreću se s vječno živim vampirom Drakulom i oživljenim čudovištem Frankensteinom te pokušavaju od njih pobjeći da bi spasili svoj život, a to rade na humorističan način. Miješanje humora i smrti će se u kasnijim Tarantinovim filmovima često pojavljivati. Jedno od njegovih najranijih sjećanja posjete kinima bilo je ono kad ga je baka vodila gledati film Johna Waynea. Posebno mu se svidio *Rio Bravo* (1959), redatelja Howarda Hawksa. "Kad pokušavam nešto ozbiljno s nekom djevojkom, pokažem joj Rio Bravo i bolje joj je da se sviđi!"⁵, u šali je poručio Tarantino. Tarantino je također volio pričati priče, ali je svoju kreativnost pokazivao na neobične načine. "Pisao bi mi tužne priče na Majčin dan. Uvijek bi me rastužio i govorio mi kako se zbog toga loše osjeća", rekla je njegova majka Connie jednom za *Entertainment Weekly*. Tarantinu je majka dopustila da napusti školu sa 17 godina da bi išao na satove glume, no nakon samo dvije godine Tarantino odustaje od satova glume, govoreći da se više divi redateljima nego glumcima.⁶ Prije nego što je postao redatelj, Tarantino je također radio u videoteci posvećujući veliku pozornost vrstama filmova koje ljudi vole iznajmljivati, a to iskustvo koristi kao inspiraciju za svoju redateljsku karijeru. Za njega je rad u videoteci bio savršen posao. Mogao je neprestano gledati filmove, proučavati ih te razgovarati o njima s posjetiteljima videoteke. "Dok nisam postao redatelj, to je bio najbolji posao koji sam ikada imao", rekao je

⁴ <https://faroutmagazine.co.uk/quentin-tarantino-10-greatest-kung-fu-films-> zadnji pristup 25.7 2023.

⁵ <https://screenrant.com/rio-bravo-tarantino-john-wayne-date-movie/#:~:text=In%20addition%20to%20Rio%20Bravo,to%20starting%20a%20new%20romance.-> zadnji pristup 21.7. 2023.

⁶ <https://www.empireonline.com/people/quentin-tarantino/#:~:text=Tarantino%20gave%20up%20acting%20while,admired%20directors%20more%20than%20actor> – zadnji pristup 27.8.2023.

Quentin u jednom intervjuu.⁷ Ove dvije činjenice pojašnjavaju dva glavna izvora i utjecaja na njegov rad kao filmskog redatelja. Prvi element koji se ogleda u njegovom filmskom opusu koji se odnosi na borbene, realne i ponekad verbalno vulgarne scene napada, sukoba i prepirki – koje su obično prikazane na vrlo necenzuriran, konkretan način. Drugi aspekt odnosi se na tragikomične elemente, humor i komediju. Tarantino je poznat po kombiniranju komičnih elemenata s izrazito grotesknim, scenama ispunjenim "bezosjećajnim karakterom". Primjer za to je, scena iz drugog *Kill Bill* filma iz 2004. godine; kada antagonistica Elle Driver dolazi osvetiti starom radnom kolegi Buddu te ga nakon trovanja crnom mambom "tješi" činjenicama o njezinom otrovu i hladnokrvno uživa u cigareti, dok se on na podu guši u agoniji bolova i plikova. Put do toga da postane redatelj započeo je na jednoj zabavi u Los Angelesu gdje je upoznao producenta Lawrencea Bendera. Tada je počeo njihov zajednički put u kojem će Bender biti Tarantinov vrlo blizak suradnik i prijatelj. Prvi Tarantinov projekt bio je film *Rođendan mojeg najboljeg prijatelja*. Skoro cijeli scenarij koji je Tarantino napisao je izgorio u požaru. Na svu sreću za Tarantina, dio scenarija ostao je čitav i postao baza za *Pravu romansu* (1993) za koji je Tarantino dobio pedeset tisuća dolara. Tarantino je htio režirati film, no studio nije vjerovao nekome kome bi taj film bio debi u svijetu Hollywooda. Film je režirao Tony Scott i film je postigao ogroman uspjeh. Pedeset tisuća dolara koje je Tarantino zaradio od *Prave romanse*, bilo je dovoljno da Tarantino samouvjereno krene snimati svoj novi film, *Reservoir Dogs* (1992). To je bio prvi film koji je Tarantino režirao. Film je dobio dvojake reakcije. Bilo je onih kojima se film svidio, dok je bilo onih koji su izlazili iz kina usred prikazivanja filma. Publika je znala napuštati kino dvoranu za vrijeme scene u kojoj Mr. Blonde (Michael Madsen) muči policajca. Tarantino je i sam brojao koliko je ljudi napuštalo kino u trenutku te scene. Gostujući od festivala do festivala, "počeo sam brojati izlaske tijekom scene mučenja", rekao je Tarantino. "Trideset i tri bila je najveći broj izlazaka",⁸ dodao je. Iako popraćen kontroverzama, *Reservoir Dogs* temelj je na kojemu je Tarantino izgradio svoju veliku karijeru. Uslijedili su *Pakleni šund* (1994), *Jackie Brown* (1997), *Kill Bill vol.1.* (2003), *Kill Bill vol.2.* (2004), *Otporan na smrt* (2007), *Nemilosrdni gadovi* (2009.), *Odbjegli Django* (2012), *Mrska Osmorka* (2015) i *Bilo jednom u Hollywoodu* (2019). Ovi filmovi smjestili su Tarantina među najveće svjetske redatelje te mu donijeli brojne nagrade. Tarantino je dvostruki dobitnik Oscara i to oba puta za nagradu "Najbolji originalni scenarij", jednom za *Pakleni šund*, drugi put za *Odbjegli Django*. Također je bio nominiran za najboljeg redatelja, 1995. za *Pakleni šund*, 2010. za

⁷ <https://faroutmagazine.co.uk/quentin-tarantino-3-favourite-vhs-films-list/> - zadnji pristup 27.8.2023.

⁸ <https://www.theguardian.com/film/2017/apr/29/quentin-tarantino-reservoir-dogs-tribeca> - zadnji pristup 27.8.2023.

Nemilosrdni gadovi i *Bilo jednom u Hollywoodu*. Potonji film *Bilo jednom u Hollywoodu* je njegov film s najviše filmskih nominacija. Uz ovu nominaciju za najboljeg redatelja, još je bio nominiran za najbolji originalni scenarij i najbolji film. Tarantinovi filmovi podijeljeni su na poglavlja i većinom su nelinearne strukture, odnosno, događaji u filmu se ne zbivaju kronološki. Korištenje nelinearne strukture omogućuje da se Tarantinovi likovi mogu sagledati iz perspektiva ostalih likova. Tako primjerice, *Pakleni šund* počinje razgovorom muškarca i žene u restoranu i prekida se sa sljedećom scenom gdje se pojavljuju likovi Jules (Samuel L. Jackson) i Vincent (John Travolta). Nastavak razgovora iz restorana događa se tek na kraju filma kada se Jules i Vincent pojave u restoranu. No, Vincent je u ranijoj sceni u filmu ubijen. Tarantino je povezoao svoje likove u *Paklenom šundu* na način da ih je smjestio u zajedničke scene nelinearnim slijedom događaja. Najpoznatija karakteristika njegovih filmova dugi su dijalozi koji se samo na prvi pogled čine kao da nemaju neku posebnu važnost za radnju filma i općenito izgledaju kao razgovori iz svakodnevnog života. No, u tim razgovorima mogu se vidjeti karakteristike likova i davanje predznaka za ono što će se dogoditi kasnije u filmu. Razgovor o značenju Madonnine pjesme i davanju napojnica u uvodnoj sceni *Reservoir Dogs* odličan je primjer za taj element Tarantinovog stila. U toj uvodnoj sceni, Mr. Orange cinka Mr. Pinka, odnosno kaže svima za stolom da Mr. Pink nije dao za napojnicu. Kasnije se u filmu saznaje da je Mr. Orange kriv za neuspjeh pljačke, jer je on policajac te je dojavom izdao ostale članove bande. Još jedan bitan, ali i kontroverzan element Tarantinovog stila je prikaz nasilja. Tarantino je odrastao uz žanrove kao što su westerni i kung fu filmovi koji su sadržavali određene aspekte nasilja. Dok se većina filmova iz tog žanra suzdržava od prikazivanja krvavih prizora, Tarantino se toga ne boji. On prikazuje nasilje kroz realnost stvarnog života. U *Kill Bill* filmovima, Beatrix ubija pripadnike skupine Crazy 88. To čini katanom, izrazito oštrim samurajskim mačem, pri čemu umjetna krv pršti na sve strane, ali dojam koji ove scene ostavljaju jest uvelike realističan. Također karakteristično za Tarantinove filmove jest motiv osвете. Njegovim likovima je načinjeno zlo i traže osvetu. Kao što to radi Beatrix koja ubija pripadnike Deadly Viper Assassination Squada u *Kill Bill vol.1 i 2*. Kroz njen osvetnički pohod, uz odlično prikazane scene dvoboja i sam gledatelj dobiva osjećaj zadovoljstva, kao i Beatrix koja je izvršila osvetu. Osveta u konačnici stigne i svakog Tarantinovog zlikovca. Svi zlikovci koji će biti analizirani u ovom radu, Mr. Blonde, Elle Driver i Hans Landa budu kažnjeni za djela koja su učinili. Mr. Blonde i Elle kažnjeni su smrću, dok je Hans Landa suočen živjeti s nožem iscrtanom svastikom na čelu. Na ovaj ili onaj način Tarantinovi zlikovci, iako učinkoviti u svojim zlodjelima, na kraju završavaju neslavno.

3. Analiza likova

U ovom poglavlju, kroz potpoglavlja, navedeni će zlikovci biti detaljnije analizirani. Svako potpoglavlje podijeljeno je u tri dijela: opis lika, evolucija zloće te odnos s likovima i profil karaktera lika. Kratko će biti opisane radnje odabranih filmova te će biti objašnjeno kako je njihova zloća prikazana kroz njihova djela koja su počinili i kakvi su njihovi odnosi s ostalim likovima u filmovima u kojima su zlikovci prikazani.

3.3. Vic Vega; Mr. Blonde (*Psi iz rezervoara*)

3.3.1. Opis lika

U filmu *Psi iz rezervoara* osmorica kriminalaca pljačkaju trgovinu dijamanata koja pođe po zlu kada se pojavi policija. Oni kriminalci koji su pobjegli od policije, sastaju se na dogovorenom mjestu susreta te počinju sumnjati da je možda netko od njih prikriveni policajac. Filmska kritičarka Manohla Dargis indirektno spominje redateljski i scenaristički debi Tarantina ukazujući da se "povijest američke kinematografije može pratiti na izubijanom, razorenom muškom tijelu, od vesterna preko gangsterskih saga do muških plačljivaca do ratnih filmova... riječ je o nizu filmova koji prikazuju muškarce u opasnosti koji mogu pronaći iskupljenje samo kroz bol, svoju ili tuđu." (Dargis, 1992: 66). Dargis razjašnjava koncept i viziju američke kinematografije koja se tijekom velikog broja desetljeća na području Sjedinjenih Američkih Država odrazila kroz sadržaj koji je uglavnom bio baziran na muškom egu koji je morao na neki način biti manifestiran kroz klasičan prikaz nasilja da bi iskazao svoju superiornost, dominaciju te protagonističku ili antagonističku prevlast na ekranima. Taj koncept savršeno odgovara odabranom antiheroju – Vicom Vegom, kojeg je utjelovio Michael Madsen. Vic Vega dobio je ime Mr. Blonde, nakon što je odslužio kaznu za Joea Cabota (glavnog organizatora pljačke nakita) te potom dobiva novi posao od Joea u prilično lakoj ranije spomenutoj pljački nakita. Iz toga se saznaje da je Vic i prije početka radnje filma zarađivao za kruh kriminalnim radnjama. Na kraju naizgled laka pljačka pođe po zlu, jer se razotkrije činjenica da je upravo Mr. Blonde sadistički zlikovac. Ne može se točno odrediti što je Tarantinu poslužilo kao izvor i inspiracija za kreiranje lika Mr. Blondea, no prema mišljenju većine kritičara riječ je o Tarantinovoj ljubavi prema filmu *Dobar, loš, zao* (1966) i liku po imenu *Blondie* kojeg glumi Clint Eastwood, što je na koncu formiralo ime Mr. Blonde. Osim sličnosti u imenima likova, Blondie i Mr. Blonde ubijaju da bi zaradili. Mala je razlika što Mr. Blonde ubija radi zadovoljstva, dok je Blondieu oduzimanje života dio posla s obzirom da je on lovac na glave.

No, karakterno su različiti, s obzirom da Blondie treba biti onaj koji je "dobar" u filmu *Dobar, loš, zao*, dok kod Mr. Blondea nema ničega dobrog.

Slika 1. Stil iz *Psi iz rezervoara* (1992). Mr. Blonde pije piće. URL: <https://www.cinemaexpress.com/stories/trends/2020/oct/09/28-years-of-reservoir-dogs-the-harmonised-outpour-of-evil-in-michael-madsen-mr-blondes-torture-sc-20690.html>

3.3.2. Analiza evolucije zloće

Putovanje lika Vic Vege započinje prijateljstvom s Cabotima. Radio je za gangstere Joea i Eddieja Cabota kao njihov dugogodišnji prijatelj. Četiri godine prije početka radnje filma *Psi iz rezervoara*, Vic Vega uhićen je u skladištu punom ukradenih predmeta, dok je najvjerojatnije radio za Cabotove. Umjesto da izda prijatelja, šutio je i bio osuđen na četiri godine zatvora. Zanimljivo je da se ovdje ne može uočiti rano ispoljavanje sadističkog nasilnog pristupa u kriminalnom životu Vic Vege. Čak štoviše, navodi se da je prešutio činjenicu tko je zapravo krivac te time spasio kolegu s kojim je surađivao tijekom navedenog kriminalnog pothvata.

Nadalje, nakon što je pušten na uvjetnu slobodu, dodijeljen mu je strogi službenik za uvjetni otpust po imenu Seymour Cagnetti. Vega je mrzio Scagnettija jer ga je uvijek pratio i nije mu dopuštao da napušta određenu kazneni prostor dok ne pronađe legitiman posao. Vega se poslije sastaje s

Joeom i Eddiejem Cabotom da bi razgovarali o svojim planovima. Eddie mu je ponudio posao dužnosnika u Long Beachu, iako podaci govore samo da je ondje radio i da nije težak posao. Vega to cijeni, ali pita imaju li doista posla. Joe je objasnio da su vremena bila teška, ali je postojala prilika da opljačka dijamante s još petoricom momaka. Vega na kraju prihvaća ponudu. Ovdje se može izdvojiti vrlo važna odrednica koja se prožima kao Vegova neizostavna karakterna crta, a to je traženje "pravog posla". On nije bio zadovoljan običnim, svakodnevnim poslom kojeg su ponudili Cabotovi, već ih je tražio da mu ponude neki opasan, problematičniji posao gdje može hraniti svoj hladnokrvan karakter. U sceni filma u kojoj planiraju pljačku, Vega i još pet stranaca raspoređeni su u tim. Joe je rekao muškarcima da će na poslu koristiti pseudonime označene bojama i da ne želi da jedni drugima otkrivaju nikakve osobne podatke. Poznat kao Mr. Blonde, Vega je bio zadužen za kontrolu mase zajedno s Mr. Blue. Analizu osobnosti/karakternih osobina Mr. Blondea valja započeti prvom scenom u filmu, gdje odabrana ekipa za buduću pljačku sjedi za stolom kafića uz jutarnji doručak i kavu. Vrlo jednostavno postavljena scena: osmorica kriminalaca sjedi u maloj gostionici, pričajući i raspravljajući o svakodnevnim stvarima; Madonni, glazbenim videima, metaforama, usput nabacujući raznovrsne šale i provokacije. Razgovor je kolao normalno dok Mr. White nije započeo raspravu s kolegom (predvodnikom pljačke) pored sebe, da ga iritira njegovo piskaranje u podsjetnik, dok Mr. Orange diskutira o Madonninim vizijama u pjesmi *Like a Virgin*. Dok je Mr. White objašnjavao da ga piskaranje živcira, Mr. Blonde upita svoga šefa iz šale:

"Mr. Blonde: Joe, you want me to shoot him for you? Mr. White:Sh*t, you shoot me in a dream, you better wake up an apologize". (Quentin Tarantino's *Reservoir Dogs*, 1990: 4)

Ovdje je naznačen početak budućih napetosti. Kasnije pred izlazak iz gostionice, Joe zatraži svoj blok natrag, a Mr. White mu ga ne da. Zatim slijedi scena:

Mr. White: Sorry, it's my book now. Joe: Blonde, shoot this piece of sh*t, will ya?

Mr. Blonde puca u Mr. White-a svojim prstima. Mr. White oponaša ranjenika. Joe izlazi.

(Quentin Tarantino's *Reservoir Dogs*, 1990: 7)

Na ovom primjeru može se uočiti vrlo zanimljiv odnos Mr. Whitea i Mr. Blondea. Naime, rečenica koju Mr. White izgovara nakon zaigrane provokacije Mr. Blondea o tome da će ga upucati, ovaj mu odgovara da ako ga upuca u snu, bolje mu je da se probudi i ispriča.

Prema Thompson (2011: 287), humor se ovdje temelji na brisanju granice između fikcije i simbola, na mogućnosti da hipotetski san gdje Mr. Blonde koji ubija Mr. Whitea ima posljedice ne samo

unutar fiktivnog područja sna, već i unutar simboličkog poretka sna. Kasnije ga je Nice Guy Eddie nazvao "sretnom zečjom rukom", što se ironično odražava tranzicijom uvodnih scena u scenu pljačke gdje Mr. Blonde izmiče svojoj samokontroli te započinje spontani masakr u trgovini zbog čega se pojavljuje policija. On uzima jednog od njih kao taoca te se glavna radnja filma zaokreće u korist brutalnog nasilja u ogromnoj komori. Mr. Blonde pušta pop pjesmu *Stuck in the Middle With You* dok obavlja sadističko seciranje policajčevog uha oštrom britvicom. Te duge mučne i neugodne zločinačke scene postale su iznimno popularne. Postaju dio opće američke kinematografske kulture upravo radi korištenja lako probavljive popularne glazbe koja gradi i označava karakter te scenaristove intencije vezane za postavu scene. Upravo upotrebljavanjem lako probavljive glazbene postave vezane uz brutalnu vizualnost nasilja, ocrta se novi iskorak u američkoj filmskoj industriji. Naime, ovdje se razotkrivanje te predstavljanje antagonističkog karaktera oblikuje kroz postmodernu filmsku ironiju uz novu brutalnu estetiku (Coulthard, 2009: 1). Jednostavno rečeno, gradnja antiherojskog karaktera, nakon početnih Tarantinovih filmova poput ovoga, počinje drastično oblikovati narednu generaciju filmaša. Filmovi poput *Lopovi, ubojice i dvije nabijene puške* (1998) i *Snatch* (2000) samo su neki od primjera. Iako je jasno da se glazba koristi u *Reservoir Dogs* na mnoge iste načine kao tradicionalna glazba (redateljev odgovor publici, naznake narativnog značenja, potiču i oblikuju emocionalni i identitetski angažman, pružaju jedinstvo ritma i prostora i vremena te povezuju glazbu s mislima i postupcima likova), ovdje se oblikuje emocija terora koju osjećaju publika i mučeni policajac dok Mr Blonde ostaje gotovo indiferentan prema utjecaju glazbe. On oponaša uzbuđenost zbog navedene pjesme da bi mogao obaviti sadistički čin na još brutalniji način – miješati neizbježnu bol s kojom se suočava policajac s vanjskim svijetom koji ga u tom trenutku okružuje (radijem, trivijalnom glazbom). Upravo ta šokantna činjenica zgražava bespomoćnog policajca, dajući mu do znanja da mu nema spasa od antagonističkog vrtloga sadizma. Vrlo realan i opak čin za zlikovca, dotad u 90-ima neviđeno na platnu. Znanstvenici poput Kevina Donnellya i Phila Powriea obraćaju pažnju na takvo orkestralno partituiranje, na svjesnost o određenoj ambivalentnoj, heterogenoj i složenoj ulozi originalne glazbe, postojećih pjesama i popularne glazbe u suvremenoj kinematografiji. Korištenje kompilacije zvučnih zapisa, suvremenih hitova i glazbenih zvijezda igra veliku ulogu u definiranju karaktera ovog lika, ali i povezivanja stihova određene pjesme sa scenom u kojoj se pjesma nalazi. Naziv pjesme *Stuck in the Middle With You* bi u doslovnom prijevodu značilo 'Zapeo u sredini s tobom'. Sam naziv pokazuje da je policajac "zapeo" i da ne može izbjeći ono što slijedi.

Slika 2. Stil iz Psi iz rezervoara (1992). Mr. Blonde staje sa plesanjem i počinje sa mučenjem. URL: <https://www.slashfilm.com/1008272/quentin-tarantino-made-it-tough-for-michael-madsen-to-rehearse-reservoir-dogs-torture-scene/>

Može se zaključiti da je Mr. Blonde čovjek od uzbuđenja, a to uzbuđenje mu donosi kaos koji je stvorio dok je mučio policajac. Na samom početku filma on pokazuje znakove zla, no njegova zloća je eksplodirala onog trenutka kada pljačka nije krenula prema planu. Od tog trenutka je svaki lik sam za sebe. Tada Mr. Blonde shvaća da ima priliku da se "zabavi" mučenjem policajca. Za sve ostale pljačkaše je bilo bitno da se samo sastanu na mjestu sastanka, no ne i sadističkom Mr. Blondeu.

3.3.3. Odnos s likovima i profil lika

Da bi se sagledao profil lika zlikovca, Mr. Blondea iz više perspektiva i da bi se dobila što cjelovitija slika o njemu kao antagonistu, potrebno je ukazati na njegov način komunikacije s ostalim likovima, kako se odnosi prema drugim likovima kreiraju, rastu i propadaju. Prvo treba naglasiti da Mr. Blonde apsolutno odudara od svih njegovih "kolega" s kojima radi na navedenoj pljački. Osim što njegovi kolege nisu sadistički ubojice, on odudara tako što potpuno ignorira razgovore o razotkrivanju informacija dok pazi na zanimljivu borbu za dominacijom i kontrolom koja se odvija ispod površine. Nedostatak empatije i osjećaja za druge, sebičnost, nedostatak krivnje i površinski šarm koristi se za manipulaciju drugima obilježja i opisuju psihopata. Sadist je osoba koja uživa u nanošenju boli drugima, na taj način Mr. Blonde potvrđuje se kao sadistički psihopat koji je ujedno sretan što je gospodar koji pravi pakao onima oko sebe. Mr. Blonde spreman je pod svaku cijenu mučiti i osakatiti zarobljenog policajca za svoje sadističko zadovoljstvo. Mr. Blonde ima najslabiji kontakt sa stvarnošću. Vjeruje da ako se usudi ući u njegov svijet, bol je jedino što se može dobiti i to je po zaslugi. U već spomenutom filmu Christophera Nolana, *Vitez tame*, jedan od najpoznatijih likova popularne kulture, Batman, suočava se sa svojim vječnim neprijateljem Jokerom. U sceni u kojoj Bruce Wayne (Batman) razgovara sa svojim

butlerom Alfredom, Bruce želi saznati što Joker traži i koji je njegov motiv. Na to Alfred odgovara "Neki ljudi jednostavno žele gledati svijet kako gori" (*Vitez tame*, 2008: 52). Slično kao i Joker, Mr. Blonde nema određenog motiva ili želje. On čini ono što čini iz zabave, jer ga zabavlja to što može činiti zlo drugome. On muči policajca dok pleše i s osmijehom na licu kao što to Joker radi dok ga Batman lovi ili dok uništava Gotham, Batmanov rodni grad. Mr. Blondea to čini pomalo atipičnim od klasičnih zlikovaca. Klasični zlikovci imaju svoje motive zbog kojih čine zlo. Motivi poput vladanja galaksijom, kao što to npr. čini Darth Vader u serijalu *Ratovi zvijezda* ili pohlepe kojom je vođen Hans Gruber u serijalu i *Umri muški*. Od početka filma jednostavno čini zlo jer je takav od trenutka kada se njegov lik pojavljuje u filmu. On želi gledati svijet kako gori. Treba naglasiti način na koji Mr. Blonde pogiba. Dok se Mr. Blonde spremao zapaliti cijelo skladište benzinom, Mr. Orange budi se iz kome izazvane obilnim abdominalnim krvarenjem te nekoliko puta puca u prsa Mr. Blondea te ga tako usmrćuje. Nakon njegove smrti, Nice Guy Eddie zajedno s Mr. Whiteom i Mr. Pinkom vraća se u skladište te pronalaze mrtvog Mr. Blonde.

3.4. Elle Driver; California Mountain Snake (*Kill Bill vol.1. & vol. 2.*)

Elle Driver jedna je od antagonista u *Kill Bill* filmovima. Filmovima u kojima Beatrix Kiddo ili 'Nevjesta' (Uma Thurman), bivša članica skupine ubojica *Deadly Viper Assassination Squad* kreće na osvetnički pohod da bi se osvetila svojem bivšem partneru Billu (David Carradine) koji ju je nastrijelio na dan vjenčanja njega i Beatrix.

3.4.1. Opis lika

Prema glavnom internetskom portalu za filmske likove *Villains Wiki*, Elle Driver, također poznata kao kalifornijska planinska zmija. Ona je glavna antagonistica u *Kill Bill Vol. 1* i sekundarna antagonistica u *Kill Bill Vol. 2*.

Ona je vrhunski mačevalac s velikom dozom arogancije, odana je ozloglašenom Billu i stalna članica Billove elitne skupine ubojica – *Deadly Viper Assassination Squad*, zajedno s Vernitom Green, O-Ren Ishii, Buddom, glavnim likom filma Beatrix Kiddo, poznatom kao Crna Mamba (Black Mamba) i Nevjestom. Portretirala ju je glumica Daryl Hannah koju je Tarantino upoznao kao kazališnu glumicu i odlučio je angažirati u svom filmu. "To je prva negativka koju sam glumila u filmu koja nema apsolutno nikakvu ranjivost i nevinost, ništa nije empatično u njoj, jednostavno

je tako loša" (Daryl Hannah, 2012)⁹. Prema riječima same glumice, riječ je o opasnom, izrazito toksičnom karakteru kojeg je morala utjeloviti za ulogu u Tarantinovoj duologiji. Ostali antagonisti imaju barem određenu dozu traumatične prošlosti koja ih je dovela do profesionalnih atentatora, ubojica i plaćenika. Prva priča o nesretnom životu tih plaćenika započinje pojašnjavanjem života japansko-američke negativke O-Ren Ishii kojoj zločinci uništavaju posjed i ubijaju obitelj, zatim Vernita Green koja jednostavno želi voditi normalan život nakon ubilačkog tima uz svoju mladu kćer te Budd koji se u sjeni svoga brata povlači u samački miran život u iznajmljenom kombiju. Lik Elle Driver vođen je čistom ljubomorom prema glavnoj protagonistici Beatrix Kiddo. Driver je oduvijek zavidjela Beatrix jer je prvenstveno bila Billova prva ljubav, ali i zbog činjenice što je bila jedna od najjačih i najtalentiranijih ratnika koje je upoznala. Brzo se pokazalo da se Elle i Beatrix strastveno preziru; svaka onu drugu smatra svojim glavnim neprijateljem. Jedan od razloga te mržnje je taj što je Kiddo Billova ljubavnica, a Elle je bila ljubomorna zbog tog odnosa - što implicira da je Elle imala neku vrstu intimne veze s Billom u vrijeme kada nije bio s Beatrix. Unatoč tome, čini se da se jedna prema drugoj odnose s odglumljenim poštovanjem. Elle čak opisuje Beatrix kao "najveću ratnicu [koju je] ikad upoznala" (*Kill Bill vol.2.*, 2004, 1: 12) i također je rekla da je zaslužila više od toga da je navodno dočekala svoj kraj u rukama nekoga poput Budda. Međutim ta tvrdnja izgleda kao izjava taštine u tome što je sebe proglašavala dostojnom ubiti Beatrix i prikazati smrt koju bi Elle pružila Beatrix dostojanstvenije. Identitet profesionalne ubojice prikazuje svojom odjećom. Ona zapravo označava produžetak kože individualca. Naime, rečeno je da "socijalne teorije mode svjedoče o različitim očitavanjima društvenih i kulturnih praksi i različitim načinima uspostavljanja subjektiviteta." (Djurđja Bartlett, 2002: 17). Na primjeru koji će biti detaljnije analiziran, vizualni identitet lika Elle Driver prikazuje njenu specifičnost nošenja lijepe odjeće te tako otkriva jednu dimenziju koja se ubraja u njene posebne kategorije kulturne prakse (specifično, referira se na njenu vrstu posla; kao profesionalnog atentatora) te se uspostavlja njen određen odnos prema tome. Jednostavno rečeno, njen modni izričaj ukazuje na njen status prije i poslije famozne *Deadly Viper Assassination Squad*, što indirektno govori o tome kako ubojica Elle Driver pristupa činu zla.

3.4.2. Vizualni identitet lika

Tijekom prvog dijela *Kill Bill* duologije, pojavljuje se lik Elle Driver koja hoda bolničkom hodnikom i pritom se otkriva da ide prema Beatrix koja leži na samrti u bolničkom krevetu, nakon

⁹ ScreenSlam -- KILL BILL: Interview with Darryl Hannah- <https://www.youtube.com/watch?v=a4IKM-8Xik0> – datum pristupa 26.8.2023.

što ju je *Deadly Viper Assassination Squad* "ubio". Redatelj Tarantino poznat je po fragmentiranom filmskom pripovijedanju, odnosno podijeli kadra na dijelove. No, odabiranje elementa fragmentarnosti ovdje igra dvojaku ulogu. Mnogo filmskih kritičara se slažu da je upravo kreiranje lika Elle Driver u ovom narativu savršeno postignuto:

INT. BOLNIČKI HODNIK - NOĆ

Otvaraju se vrata s oznakom "dame" i lijepa visoka plavuša u bijeloj uniformi medicinske sestre, s pripadajućim bijelim povezom preko lijevog oka, izlazi, noseći poslužavnik za medicinsku sestru sa štrcaljkom napunjenom "Zbogom zauvijek". Hoda niz hodnik prema sobi Usnule nevjeste.

SUBTITLE UNDERNEATH BLONDE NURSE:"ELLE DRIVER" Member of The DEADLY VIPER ASSASSINATION SQUAD. codename: CALIFORNIA MOUNTAIN SNAKE". KRAJ PODIJELJENOG ZASLONA .OSTANI UZ ELLEINU STRANU (Quentin Tarantino's *Kill Bill*, 2003:17)¹⁰

Slika 2. Prva scena Elle Driver u bolničkom koridoru. URL:

<https://kissthemgoodbye.net/movie/displayimage.php?album=385&pid=855398>

Jasno se vide pomno odabrana tkanina balonera s pažljivo iscrtanom imitacijom remena i dugmadi. Pojašnjavajući način snimanja i korištenje kamere za iskazivanje atmosfere ove scene, scenarist Tom Kalin rekao je: "Kad prvo odaberete tehnički pristup, to vas oslobađa da razmišljate o

¹⁰ U navedenom citatu, dijelovi teksta namjerno se ostavljaju na izvornom engleskom jeziku zbog izbjegavanja ne kvalitetnog prevođenja imena.

arhitekturi i prostoru koji vas okružuje na vrlo drugačiji način, za razliku od modeliranja svake pojedine sjene i svakog detalja. Tako crni ogrtač postaje crni prostor naspram bijelog, a bijela odjeća naspram bijele postaje izražajnije i dramatičnije bez drugih sivih tonova." (Beene, 1998: 13). U spomenutoj sceni bolničkog hola, Tarantinov pristup snimanja kamerom od 35 mm, omogućio je posebnu atmosferu za produbljenje, naglašavanje i naravno, predstavljanje lika. Tako bijela pozadina koja znatno naglašava Ellinu medicinsku uniformu zapravo napominje i ističe nečiste, ne-bijele namjere Elle Driver prema tada naizgled bespomoćnoj Beatrix Kiddo.

Slika 3. Kolaž kostimografije Elle Driver; Kill Bill vol. II. Samostalni uradak, I

izvor: canva.com

3.4.2. Odnos s likom Beatrix Kiddo i profil lika

Posebnu pozornost valja posvetiti odnosu glavne antagonistice Elle i njezine suparnice Beatrix Kiddo. Naime, njihov odnos, kao što je već spomenuto u prijašnjim podnaslovima i paragrafima,

od početka prvog filma jasno se izjašnjava kroz mržnju, željom za superiornošću te prevlasti ega. Lik Elle Driver kao antagonistice i profesionalne ubojice počinje se formirati u *The Deadly Viper Assassination Squadu* (Green, R. et.al. 2007, *Quentin Tarantino i filozofija*). Objašnjavajući koncept etike vrline u *Kill Bill* duologiji, ukazuje na Squad za koji se čini da uopće ne poštuje niti posjeduje određeni set pravila i etika, s obzirom da su tako grubo i nasilni. No, podsjeća da u njihovom djelovanju ipak postoji svojevrsan kodeks – no, nisu svi u tom zločinačkom odredu jednako pristupali i njegovali ta pravila.

Prema scenariju posljednjeg filma, Bill izgovara sljedeće:

"Superman nije postao Superman. Superman je rođen kao Superman. Kad se Superman probudi ujutro, on je Superman. Njegov alter ego je Clark Kent. Njegova odjeća s velikim crvenim "S", to je pokrivač u kojem je bio umotan kao beba kad su ga Kentovi pronašli. To je njegova odjeća. Ono što Kent nosi - naočale, poslovno odijelo - to je kostim. To je kostim koji Superman nosi kako bi se stopio s nama. Clark Kent je način na koji nas Superman vidi. A koje su karakteristike Clarka Kenta. On je slab... on je nesiguran u sebe... on je kukavica. Clark Kent je Supermanova kritika cijele ljudske rase. Nešto kao Beatrix Kiddo." (Quentin Tarantino's *Kill Bill*, 2003)

Iz citata se može zaključiti da Beatrix, iako nekad članica *The Deadly Viper Assassination Squadu*, posjeduje izrazitu posebnost koja ju je na koncu odvojila od života plaćenog ubojice i na koncu - ukazalo joj na "put pravde" kojim se zaputila tijekom osvete. Ta posebnost koju Bill naglašava pri samom kraju *Kill Bill* sage, neizmjereno je smetala njegovoj ljubavnici Elle Driver. Ona je cijelo vrijeme bila svjesna Beatrixine posebnosti te ju je upravo ta izravna svjesnost gonila na zločinačke čino ve i mržnju prema Beatrix. Naime, ljubomora i zavist bile su sveprisutne od početka njihovog odnosa. Elle je oduvijek htjela biti bliže Billu, ali on je istinski volio samo Beatrix. No, kada ga ona napušta da bi u miru rodila dijete, Bill se priklanja Elle, jednim dijelom jer zna da to Beatrix ne bi htjela i da pronađe zamjenu u ljubavnoj boli. Dakako, Elle je toga na neki način bila svjesna, no nikada si nije to priznala, a što je svakako množilo i hranilo zavist i netrpeljivost prema Beatrix. Postoji jedinstveni trenutak u cijeloj *Kill Bill* ekranizaciji, gdje je Elle samo jednom priznala da ipak, uz svu tu hiperaktivnu srdžbu prema Beatrix, ipak priznaje divljenje prema Beatrix:

"[...] Dopusti mi da detaljnije odgovorim na pitanje koje si mi ranije postavio. Upravo u ovom trenutku, najveće "R" koje osjećam je žaljenje (eng. *regret*). Žalim što je možda najveća ratnica koju sam ikad poznavala, dočekala svoj kraj u rukama propalice,

neznatnog, alkastog g*vna poput tebe. Ta je žena zaslužila bolje." (Quentin Tarantino's *Kill Bill*, 2004: 60)

Možda na prvu može začuditi ovakva njezina reakcija na kraju, no lakše joj je bilo to priznati umirućem bivšem suparniku nego nekoj osobi koja će s tom informacijom nastaviti živjeti. Od svih Tarantinovih antagonista, jedino Elle ima fizički izgled sličan fizičkom izgledu protagonistice filma. U ovome radu je bilo puno fokusa na odnos između Elle i Beatrix, a to je zato što Beatrix, kroz Ellinu zavist i ljubomoru, potiče da Elle čini zlo. Beskrupuloznost, nemilosrdnost koja ju vodi prema oduzimanju života protagonistice Beatrix njene su specifičnosti, uz njeno pokazivanje ljubavi i poštovanja prema svom poslu kroz različite, pažljivo odabrane modne kombinacije. Zaokružujući Ellin karakter, može se reći da je ona snažan i dobro promišljen neprijatelj koji uvijek vrebava u sjeni.

3.5. Hans Landa (*Nemilosrdni gadovi*)

Film *Nemilosrdni gadovi* (2009) Tarantinov je alternativni prikaz Drugog svjetskog rata u kojem radnica u pariškom kinu, Shoshanna (Melanie Laurent) i odred američko-židovskih vojnika pod nazivom *Nemilosrdni gadovi* koje vodi nemilosrdni Aldo Raine (Brad Pitt), pokušavaju izvršiti ubojstvo Hitlera na projekciji njemačkog propagandnog filma u kinu koje vodi upravo Shoshanna. Da njihov plan ne prođe glatko, pobrinuo se nacistički lovac na Židove, Hans Landa.

3.5.1. Opis lika

"Landa je najbolji lik koji sam napisao i možda najbolji koji ću ikada napisati. [...]"
(Screen Daily, 2016)

Hans Landa, poznat pod nadimkom *Lovac na Židove*, glavni je antagonist u filmu *Nemilosrdni gadovi* iz 2009. godine. On je Standartenführer u Schutzstaffelu (SS) i jedan od najboljih agenata Adolfa Hitlera, kao i Aldov najveći neprijatelj. (Quentin Tarantino's *Inglourious Basterds*, 2009). Kompleksnost i nemilosrdnost njegovog lika ogleda se na samom početku filma i to nije toliko do toga što dolazi u društvu vojnika koji ga prate u njegovom lovu na Židove, već do pripreme ostalih likova u toj sceni na njegov iznenadni dolazak i prisutnost. Francuski poljoprivrednik, nakon što je ugledao nacističke automobile da jure prema njegovom imanju, poduzeo je sve moguće mjere zaštite obitelji Židova koji su se skrivali kod njega. U kratkom roku vidjelo se da, bez obzira što je mogao iščekivati ovakav posjet u bliskoj budućnosti (jer nitko tada nije bio na sigurnom), on

naprosto nije mogao ostati dovoljno miran. Savršeno je poznao Landinu taktiku za otkrivanje "uljeza". U toj sekvenci, prepoznaje se napetost koju izaziva sama Landina pojava i njegovi dobri maniri prema domaćinu. Nižeg je stasa, no ponosnog držanja, a upravo te osobine čine Landu idealnim lovcem uši ogromnu calabash lulu (lulu izrađenu od bundeve), koju mirno pali pred uznemirenom obitelji, ispijanje mlijeka umjesto nekog drugog napitka koje nudi domaćin te niz pohvala i komplimenata koje daje vlasniku kuće – sve navedeno svakako izaziva nesumnjivu pomutnju emocija njegovog sugovornika u filmu.

3.5.2. Evolucija zloće

Prema Dassanowskom, (2012: 87) Landino zlo elegantne je vrste, a ne čisto karikaturalne vrste koja se može vidjeti utjelovljena u samom liku Hitlera tijekom filma koje podsjeća na poznatu parodiju Führera kojeg utjelovljuje Charlie Chaplin u *Velikom diktatoru* (1940). Pukovnik Landa elegantno je odjeven u SS uniformu. Ta uniforma, kao i svaka druga nacistička uniforma u vrijeme Drugog svjetskog rata izaziva strah i neugodu u ljudima. Ti osjećaji prisutni su kod farmera LaPaditea i njegove obitelji onog trenutka kada farmerova kći primijeti skupinu nacista koja se približava njihovoj imanju. Međutim elegantna reprezentativna površina ovog savršenog filmskog negativca narušena je na nekoliko mjesta. U prvom poglavlju filma, dok pukovnik Landa razgovara s LaPaditeom koji skriva Židove ispod poda svoje kuće, Landa izvlači smiješno veliku lulu i počinje je pušiti. Cijev povezuje Landu s turističkom slikom alpske udobnosti, a ne kozmopolitizma za što ga inače povezujemo (Dassanowsky, 2012). Landina sposobnost da čini zlo i njegov manipulatorski karakter, njegova su skrivena strateška taktika koja polako izlazi na vidjelo tijekom filmske gradacije priče. Ono što Dassanowsky nadalje tvrdi, jest da Tarantinova konstrukcija Hansa Lande, sa svojom kultiviranom stručnošću u hvatanju odbjeglih Židova i njegovom spremnošću da podupre plan Gadova da unište kazalište. Tarantino do kraja održava brutalnu, iako ambivalentnu, identifikaciju svog filma s nacističkom agresijom. Radnja se odvija *ad litteram* te ekspandira nošena Landovom inteligencijom. Njegova zapanjujuća poliglotska verbalna agilnost, njegova majstorska orkestracija zamki i njegova svjesna manipulacija žrtvama vodi radnju filma. Landa uživa u svojim manipulacijama jer mu to omogućuje vidjeti kako ljudi pate. On nije zlikovac za kojeg se zna je li prije ili za vrijeme radnje filma nanizao veliki broj ubojstava vlastitim rukama. Gušenje njemačke glumice Bridget von Hammersmark koja je surađivala s Gadovima, jedino je ubojstvo koje je on učinio svojim vlastitim rukama. I to ubojstvo mu nije pružilo toliko zabave i zadovoljstva, koliko bi primjerice pružilo Mr. Blondeu. Landa je

više uživao u psihičkom mučenju koje je izvršavao u razgovoru sa Bridget, nego ubojstvo koje je počinio. Jedno od rijetkih trenutaka kada Landa nije bio miran, staložen i elegantan bilo je upravo kada je izašao iz prostorije u kojoj je oduzeo život Bridget von Hammersmark. Pred kraj filma, može se vidjeti još jedna osobina zlikovca kao što je Landa, a to je sebičnost. Rasplet filma odvija se u kinu gdje visokopozicionirani nacisti, uključujući i Hitlera, gledaju projekciju propagandnog filma. Za to vrijeme Landa, koji je zadužen za osiguranje i nakon što je ubio Bridget, zarobljava Alda i jednog člana Gadova. Landa može spriječiti da se plan gadova ostvari, no to neće učiniti bez osiguranja za sebe. Landa svojim zarobljenicima kaže: "Gospodo, nemam namjeru ubiti Hitlera i ubiti Goebbelsa, ubiti Gerringa, i ubiti Boormana, a da ne spominjem kako bi ja donio pobjedu za saveznike u ratu, a da se tek kasnije, nađem kako stojim pred židovskim sudom" (Quentin Tarantino's *Inglorious Basterds*, 2009, 2:07)¹¹. Na kraju njihovog razgovora, Landa uspijeva postići dogovor s Aldovim nadležnim i pušta da kino bude uništeno, zajedno sa Hitlerom i ostalim nacistima.

Slika 4. Pukovnik Hans Landa prilazi farmerskoj kući. Izvor: Francois Duhamel, Entertainment Weekly.

¹¹ Quentin Tarantino's *Inglorious Basterds*, 2009, 2:07

3.5.3. Odnos s likovima i profil lika

Formirajući kvalitetan profil lika Hansa Lande, potrebno je analizirati njegov odnos s Židovkom Shosannom. U uvodnoj sceni filma, Landa moguće je Shosanni, kćeri židovske obitelji koja se skriva ispod farmerskog poda da pobjegne. Mizanscena i montaža ovog dijela su scene u kojima Shosanna trči po širokom zelenom polju. Landa gleda Shosannu koja bježi, ne zna se zašto joj je dopušten bijeg, ali je jasno da je Landa svjesno odlučuje ne ubiti: uperio je pištolj u nju, ali ne povlači okidač. Rez između snimaka koje otkrivaju radnju bijega Shosanne otkrivaju Landin pogled i snimke Shosanne koja bježi kroz polje. Gledatelj je svjestan činjenice da Shosannin bijeg govori ne samo o želji gledatelja, već i o Landinim željama (iako nema uvida u to koje su točno njegove želje).

To što se ne zna ništa o Landinim željama čini *Lovca na Židove* izrazito misterioznim. Jedno od misterija koje se provlači oko njega i njegovih postupaka je ona o tome "Zna li Hans Landa da je Emmanuelle Shoshanna". Shoshanna ili Emmanuelle Mimieux (pseudonim pod kojim živi u Parizu). Našla se licem u lice s čovjekom odgovornim za ubojstvo njene obitelji. U toj napetoj sceni, Landa ispituje Shoshannu o njenom kinu uz čašu mlijeka koju je Landa naručio za Shoshannu i štrudlu za njih oboje. Nakon što konobar donese narudžbu, Landa se prisjeti da je zaboravio naručiti šlag koji inače ide sa štrudlom. Shoshanna počinje jesti bez šlaga, no Landa je zaustavi i kaže da mora pričekati šlag. U vrijeme Drugog svjetskog rata, štrudle i šlag su se pravili od masti koju Židovi nisu smjeli konzumirati. Shoshanna je samo probala štrudlu, dok ju je Landa pojeo cijelu. Razlog zbog kojeg je Landa naručio mlijeko i štrudlu, može biti taj da je on stvarno znao da je to Shoshanna. Ta scena je samo još jedan prikaz da je Landa uistinu najbolji lik kojeg je Tarantino ikad napisao. Već iz prvog susreta dvaju suprotnih svjetova, može se zaključiti da je Landa lik pun iznenađenja. Lik uglađenog, višejezičnog stranca je lik s kojim je američka popularna kultura već upoznata. Ranije spomenuti Hans Gruber iz *Umri muški*, koji je također Nijemac kao i Landa, govori više jezika. Upravo ta višejezičnost čini Landu idealnim lovcem. Njegova lukavost i inteligencija na kraju ga većinom dovode u poziciju u kojoj pobjeđuje.

4. Zaključak

Početa točka ovoga rada bila je analizirati prikaz zlikovaca u filmovima velikog američkog redatelja Quentina Tarantina. Analizirani su zlikovci: Mr. Blonde (*Psi iz rezervoara*), Elle Driver (*Kill Bill vol.1. i vol.2.*) i Hans Landa (*Nemilosrdni gadovi*). Likovi su analizirani metodom deskripcije, analitičke te komparativne metode. Metodom deskripcije razrađeni su fizički i unutarnji opisi likova. Analitičkom metodom objašnjeni su zli postupci navedenih zlikovaca i porijeklo zloće. Komparativnom metodom objašnjava se izbor inspiracije odabira zlikovaca te pronalazak povezanosti nekih od zlikovaca s likovima iz filmova koji nisu djelo Quentina Tarantina. Analiza odabranih likova zlikovaca pokazala je da su oni jednodimenzionalni zbog načina na koji svaki od njih uživa u činovima izvršavanja zla te ispunjavanje karaktera počinjenim zlom. Mr. Blonde uživa u mučenju policajca i u kaosu koji je uzrokovan neuspjelom pljačkom. Elle Driver, razočarana zbog toga što je Budd ubio Beatrix Kiddo, svoje razočaranje pretvara u zadovoljstvo trovanjem Budda. Lik pukovnika Pukovnik Hansa Lande, iako ne uživa u ubijanju Židova, sebe zadovoljava manipuliranjem ostalih likova u filmu i izazovom koji mu lov na Židove predstavlja. On je posljednji lik predstavljen u radu i upravo je on poveznica koja objedinjuje cjelokupnu priču *Nemilosrdnih gadova*. Iako čine zlo kroz filmove u kojima se pojavljuju, ovi zlikovci pokazali su da imaju određenu moralnu crtu. Mr. Blonde imao je priliku cinkati Joea Cabota dok je bio u zatvoru, no ostao mu je vjeran. Kada je saznao da je Beatrix u komi, Bill je nazvao Elle i dao zapovijed da ne smije ubiti Beatrix dok je u komi. Elle ju je vrlo lako mogla ubiti, no ipak nije. Hans Landa je u više navrata mogao zarobiti ili uhvatiti Shoshannu, no ipak ju je pustio. Iako imaju malo morala u sebi, ono što oblikuje njegove zlikovce slojevite su razine zloće, srdžbe i hladne osvete – koje niti jednog gledatelja ne ostavljaju ravnodušnim. Uz ono malo morala što imaju, oni su i dalje pojedinci koji su svojim zlim činovima ostavili utjecaj na publiku i fiktivni svijet u kojem su stvoreni. I dalje su Mr. Blonde i Elle Driver zli likovi koji uživaju u mučenju i ubijanju, kao što je i Hans Landa zao lik koji inteligentnom manipulacijom uspješno lovi i ubija Židove. Ovi filmovi i zlikovci će sasvim sigurno ostati zapamćeni i nakon što Tarantino stvori nove likove koji će biti dio njegova izvanrednog filmskog repertoara. Tarantinova paleta zlikovaca puno je snažnije obojena od njegovih protagonista, heroja i junakinja. Oni su i dalje nevjerovatno dobro razrađene individue koje posjeduju jedinstvene vještine, osobna pravila i navike koje ih čine gotovo realnim ljudima.

5. Literatura

1. Brintnall, K. L. (2004) *TARANTINO'S INCARNATIONAL THEOLOGY: "Reservoir Dogs", Crucifixions and Spectacular Violence*. *CrossCurrents*, 54(1), 66–75. <http://www.jstor.org/stable/24460743>
2. Coulthard, L. (2009) *Torture Tunes: Tarantino, Popular Music, and New Hollywood Ultraviolence*. *Music and the Moving Image*, vol. 2, no. 2, str. 1–6. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/10.5406/musimoviimag.2.2.0001>. Accessed 25 Feb. 2023.
3. Černelić, C. M. i dr. (2002) *Moda – povijest sociologija i teorija mode*, Školska knjiga, Zagreb
4. Dargis, M. (1992) *Who's Afraid of Red Yellow and Blonde?*, *Artforum International* 31, broj 3, str. 11.
5. Dassanowsky, R. (2012) *Quentin Tarantino's Inglourious Basterds: A Manipulation of Metacinema*. New York & London, Continuum.
6. Geoffrey, B. et al. (1998) *Fashion and Film: A Symposium*. *PAJ: A Journal of Performance and Art*, vol. 20, no. 3, str. 12–21. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/3245944>. Accessed 28 Mar. 2023.
7. Green, R. i dr. (2007) *Quentin Tarantino i filozofija*. Zagreb, naklada Jesenski i Turk, srpanj 2007.
8. Grønstad, A. (2008) *As I Lay Dying: Violence and Subjectivity in Tarantino's Reservoir Dogs.* *Transfigurations: Violence, Death and Masculinity in American Cinema*, Amsterdam University Press, str. 155–71. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/j.ctt46n1k3.12>. Accessed 24 Feb. 2023.
9. Thompson, S. (2011) *Ethics Not Happiness: A House Is Not a Holmes*. *Symplokē*, vol. 19, no. 1–2, 2011, str. 269–87. JSTOR, <https://doi.org/10.5250/symploke.19.1-2.0269>. Accessed 25 Feb. 2023.

Internetski izvori:

1. Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Quentin Tarantino". Encyclopedia Britannica, 23 Mar. 2022, <https://www.britannica.com/biography/Quentin-Tarantino>. Accessed 23 February 2023.
2. Empireonline, "Quentin Tarantino". Pristup: 27.03.2023. URL: <https://www.empireonline.com/people/quentin-tarantino/>
3. Far Out (2022), URL:<https://faroutmagazine.co.uk/quentin-tarantino-10-greatest-kung-fu-films/> [Pristup: 25.07.2023.]
4. History Biography, "Quentin Tarantino". Pristup: 26.03.2023. URL: <https://history-biography.com/quentin-tarantino/>
5. IGN, (2012) "Daryl Hannah Talks Kill Bill", URL: <https://www.ign.com/articles/2003/10/08/daryl-hannah-talks-kill-bill> [Pristup: 01.05.2023.]
6. Indie Filmmaking Passion (2020), URL:<https://colmomurchu.com/how-did-tarantino-make-it-to-the-top-in-hollywood-lessons-you-can-learn-from-his-experience/> [Pristup: 27.07.2023.]
7. Medium, (2016) "Colonel Hans Landa: the best, and worst, kind of villain" Pristup 26.03.2023. URL: <https://medium.com/applaudience/colonel-hans-landa-the-best-and-worst-kind-of-villain-61a944b67a7c>
8. Quentin Tarantino's Kill Bill (2003), URL: <https://thescriptlab.com/script/kill-bill-vol-1-release/attachment/kill-bill-vol-1-2003-pdf-2/> [Pristup: 02.05.2023]
9. Quentin Tarantino's Reservoir Dogs Script (1990). Pristup: 1.04.2023. URL: <https://imsdb.com/scripts/Reservoir-Dogs.html>
10. Screen Daily (2016), URL: <https://www.screendaily.com/>, [Pristup: 03.05.2023.]
11. Screen Rant (2022), URL: <https://screenrant.com/rio-bravo-tarantino-john-wayne-date-movie/#:~:text=In%20addition%20to%20Rio%20Bravo,to%20starting%20a%20new%20romance>. [Pristup: 21.07.2023.]
12. The Digital Fix (2022), URL: <https://www.thedigitalfix.com/dcu/joker-scares-Christopher-Nolan#:~:text=In%20a%20new%20book%2C%20Christopher%20Nolan%3A%20The%20Iconic%20Filmmaker%20and,than%20anything%2C%E2%80%9D%20Nolan%20says> [Pristup: 17.07.2023.]

13. The Script Lab (2019), URL: <https://thescriptlab.com/features/screenwriting-101/11890-inspiring-writing-lessons-from-the-greats-quentin-tarantino/#:~:text=Quentin%20met%20future%20collaborator%20Lawrence,and%20was%20quickly%20thrown%20out.> [Pristup: 25.07.2023.]

6. Prilozi

Popis slika

1. "Kolaž kostimografije Elle Driver; Kill Bill vol. II." Samostalni uradak, I izvor: canva.com, [Preuzeto: 24.03.2023.]
2. "Prva scena Elle Driver u bolničkom koridoru". URL: <https://kissthemgoodbye.net/movie/displayimage.php?album=385&pid=855398> [Preuzeto: 23.03.2023.]
3. "Pukovnik Hans Landa prilazi farmerskoj kući." Izvor: Francois Duhamel, Entertainment Weekly. [Preuzeto: 25.03.2023]
4. "Stil iz Psi iz rezervoara (1992). Mr.Blonde pije piće". URL: <https://www.cinemaexpress.com/stories/trends/2020/oct/09/28-years-of-reservoir-dogs-the-harmonised-outpour-of-evil-inmichael-madsen-mr-blondes-torture-sc-20690.html> [Preuzeto: 23.03.2023.]
5. Stil iz Psi iz rezervoara (1992). "Mr.Blonde staje sa plesanjem i počinje sa mučenjem". URL: <https://www.slashfilm.com/1008272/quentin-tarantino-made-it-tough-for-michael-madsen-to-rehearse-reservoir-dogs-torture-scene/> [Preuzeto: 25.08.2023]